

Žena vytváří dechberoucí drobnosti

V lidové tradici často krása vznikala z ničeho a díky tvůrčí zručnosti a fantazii našich předků se kukuřičné šus-tí, makovice, ústřížky látek, vlákna, ale i vaječné výdumky a skořápky ořechů měnily v neuvěřitelně krásné drobnosti a hračky.

■ Lenka Kopčáková

Iva Jaklová z Chotěboře vytváří celoročně dechberoucí drobnosti.

Ať to jsou vánoční ozdoby ze skořápek ořechů, textilní masopustní figurky či nádherně zdobené velikonoční kraslice.

Co se týká ozdob ze skořápek vlašských ořechů, říká, že nejde vyloženě o tradici z Chotěbořska, ale díky jejímu úsilí tomu třeba časem i bude.

Vlašské ořechy tu byly a stále jsou dostupné. Sladká jádra posloužila v kuchyni a z hromady skořápek dokázali tvořiví lidé vyrobit ještě hračky pro své děti. Třeba lodičku, kolébku s miminkem či kočárek.

Jak se Iva Jaklová svěřuje, tento lidový muštr hledá hlavně v knihách výtvarnice, folkloristky a spisovatelky Kamily Skopové. „Ořechové hračky má ve svých knížkách krásně zakresleny,“ vítá.

Dnes 44letá rodačka z Chotěboře je matkou dvou dětí. U Jaklů doma to žije folklorem a lidovými písničkami.

„Od malička stále něco vyrábím, vždycky mě přitahovaly přírodní materiály. Tradiční řemesla i netradiční techniky jsou pro mě výzvou, radostí i unikem,“ svěřuje se sympatická žena.

Koteny její rodiny dosahují na Hlinecko, kam paní Ivu nakonec pracovní přivedl její zájem o folklór. Zde našla vrstevníky s podobnou náturou.

„Zde jsem si také splnila dávnou touhu vstoupit do folklorního souboru. Od roku 2008 jsem jednou z vedoucích dětského folklorního souboru Vysočánek Hlinsko. Pracuji s nejmenšími dětmi,“ upřesňuje.

Zhruba před osmi lety Iva Jaklová vystudovala Školu folklorních tradic, kde si nejen prohloubila znalosti, ale získala i folklorní přátele z celého Česka. Ovládá mnohé řemeslné techniky. „Lidové umění mám moc ráda a to nejen řemesla, ale i lidové písničky, tance a lidový oděv,“ vyznává se.

A tak před pěti lety rozhodla, že se po ukončení rodičovské dovolené bude živit rukodělnou výrobou. Začala výtvarně zpracovávat ovčí rouno, které si sama barví v přírodninách a pak vyrábí různé dekorace. Ovládá techniky síťování, takže vedle tašek síťovek, bravurně vyrobí i „retro síťky na kolo“ či dámské rukavičky.

Iva Jaklová hrdě vsadila na věhlas masopustních masek a obchůzek z Hlinecka, které jsou od roku 2010 v seznamu UNESCO, a začala vyrábět textilní masopustní figurky s drátěnou kostrou.

Jak ale říká, nejvíce se pokládá za krasličářku. Výdumky maluje a zdobí přes 20 let. Vytváří tradiční kraslice malované včelím voskem, ale i novodobé vrtané kraslice. V zimě kouzlí s ořechovými skořápkami. A tak se

IVA JAKLOVÁ se svými děrovanými kraslicemi v Horáckém muzeu.

zrodilo její logo Škařoupy. A kdo v regionálním názvu krojového čepečku chce slyšet skořápky, slyší správně.

Iva Jaklová o sobě tvrdí, že je puntičkářka a vůbec jí nevádí titěrná práce, což velmi potřebuje zvláště u ořechů.

„Na takový betlémek si musím nejdříve rozčtvrtit párátka, aby bylo tenčí. Na tenounké dřívko napíchnu malou kuličku vymodelovanou ze samotvrdnoucí hmoty. Když hlavičky uschnou, všechny obléknou. Ježíška do bílého plátnka, Marii do barevného kanafasu a Josefa do hnědé. Slepím je dohromady a všechny společně vlepím do již vybroušené a vyčištěné skořápky,“ naznačuje svoji bezmeznou trpělivost.

Na zavěšení ozdobičky prvně z tenké červené stužky uváže malinkou červenou mašličku. Jehlou a režnou nití ji prošije a vytvoří očko k zavěšení. Pak mašličku přilepí na okraj oříšku... Některé betlémký mají i pídi kometku z knoflíčku ve tvaru hvězdičky s vláknou z lýka.

„Z vatových kuliček vytvářím hlavičky spících zvířátek – koťátka, štěňátka, myšičky... Na vatovou kuličku ale musím nalepit vystřížená droboučká ouška z filcu a namalovat jim čumáčky,“ směje se.

Přiznává, že asi nejtěžší je pro ni broušení vnitřků ořechových skořápek. „S tím mi nejvíc pomáhá můj tatka,“ vítá. I ostatní členové rodiny občas přiloží ruku k dílu.

Odbornice na škařoupy vítá, že každý ořešák má jiné ořechy, což je prý výhoda. „Někdy potřebuji oříšky co nejmenší, jindy zase ořechy hodně tvrdé, aby se při řezání nerozpadly,“ vysvětluje.

„Jeden druh roste na zahradě u nás,

DETAIL práce s ořechy

jiný u známých, ty malé sbírám pod stromy u silnice,“ líčí.

Ořechy, co se snadno loupou na půlky, upotřebí výtvarnice na kolíbky pro miminka, lodičky a na betlémký. Ořechy odolávající rozlousknutí rozřízne podélně nebo z nich odřízne jednu čtvrtinu a vyrobí korbičku kočárku.

Napadá mne, bez jakého náradí by se výtvarnice neobešla. Na to Iva Jaklová se smíchem odpovídá, že na tvrdé ořechové skořápky si muse-la sehnat speciální řezací kotouč a brousek na vybrušování vnitřků skořápek. Papírovou krajku na dotváření ozdob si zase vyrábí pomocí okrajové děrovačky. „Určitě se neobejdu bez tavné pistole, kterou všechny ozdoby kompletuji,“ dodává.

No a při zdobení velikonočních kraslic by se neobešla bez vrtačky, s níž na povrchu výdumků vytváří techniku děrování něžné vzory.

Mezi její nejmilejší vánoční díla patří holubičky a betlémký. Skořápkové holubičky mají křídélka z bílé papírové krajky, která pěkně rozjasňují zelené větvičky vánočního stromčku. „Betlémký jsou asi nejobtíž-

KOČÁREK - vánoční ozdoba či příležitostný dárek.

Foto: archiv Ivy Jaklové

nější na výrobu, protože se do poloviny skořápky musí vejít Marie s Ježíškem a s Josefem,“ přibližuje.

Na téma výchovy svého pokračovatele Iva Jaklová říká, že občas pořádá kurzy pro děti a dospělé. S nadějí očekává, zda se „pomami“ dcera Maruška.

Výrobky Ivy Jaklové můžeme obdivovat na adrese www.skaroupy.cz

„Často spolupracuji s Muzeem v přírodě Vysočina. Jezdím na různé akce na Veselém Kopcí nebo na Betlém v Hlinsku. Pravidelně se účastním i jarmarků v novoměstském Horáckém muzeu a na žďárském zámku,“ popisuje své aktivity. -Tedy, když nás zrovna netrápí covid.

A co myslíte, že lidová tvůrkyne a matka od rodiny dělala v době distanční výuky?

Zde je její odpověď: „Můj pracovní stůl byl vyklizen a zabrán písankami, sešity a čítankami. Vyučovala jsem svoje děti a zápasila s moderními technologiemi. Protože já rozumím jenom té síti, kterou sama usítuji,“ dodává s nadsázkou Iva Jaklová.